Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 25 (3540) Варшава, 22 червня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з фейсбук-сторінки Канцелярії Сейму РП / автор Пйотр Трач

Залишилась пам'ять, але відсутня відповідальність. с. 2

110-ті роковини холерного цвинтаря в Гребенному. с. 9

Українці перемогли на Міжнародному фестивалі церковної музики. с. 10

ISSN 027-8254
25
9 770027 825252

eprasa.pl fed6f76461

Григорій СПОДАРИК

Залишилась пам’ять, але відсутня відповідальність

Польський Сейм прийняв закон про встановлення 11 липня Днем пам’яті про поляків, жертв геноциду, вчиненого Організацією українських націоналістів та Українською повстанською армією на східних територіях II Речі Посполитої. Потім це ж зробив Сенат. Після підпису президента цей день увійде до календаря державних свят. У жодній з палат майже не звучало голосу сумніву, застереження чи заперечення. У цій справі в минулому вже було прийнято декілька постанов, хоча варто додати, що до 2016 року серед парламентаріїв ще існувала якась рефлексія щодо контексту відносин з Україною.

Під час цьогорічної дискусії депутати різних політичних сил наголошували на історичній справедливості, необхідності гідно вшановувати жертв, важливості правди та потребі ексгумації масових поховань на території сучасної України. Депутат Томаш Зелінський з партії «Право і справедливість» підкреслив, що, хоча вже у 2016 році Сейм визнав 11 липня Днем пам’яті, тепер ця дата набуде рангу державного свята. Він згадав про відновлення ексгумаційних робіт у селі Плужники. Однак підкреслив, що обмеження з боку української влади залишаються, а процес може тривати десятки років. Політик закликав уряд не відмовлятися від проєкту створення Музею пам’яті жертв Волині в Холмі.

Подібний тон підтримували депутати з «Громадянської коаліції». Депутат Пйотр Адамович говорив про право родин на гідну пам’ять – ексгумацію, поховання, молитву. Він відзначив, що перешкоди у доступі до місць поховань існували з 2017 року і лише завдяки нещодавнім дипломатичним зусиллям Польщі цей процес почав рухатися. Депутатка Барбара Окула з «Третього шляху» підкреслила, що 11 липня – це символ мучеництва польського народу, тому встановлення державного свята є найвиразнішим способом вшанування пам’яті. Тадеуш Самборський із «Польської селянської партії» згадав про злочини, вчинені українськими націоналістами. Нагадав, що з боку поляків не було масових убивств українських цивільних, підкреслюючи асиметрію злочину. Відомий за антиукраїнські вислови та акції депутат Анджей Запаловський з «Конфедерації» вживав різкі формулювання: говорив про «українських нацистів» і вимагав кримінального покарання за використання націоналістичної символіки, закликав також ввести відповідальність за заперечення «волинського геноциду». Ярослав Сахайко з «Республіканської партії» закликав ввести до закону поняття «волинської брехні» – аналогічно до закону про «освенцимську брехню» – і карати за її заперечення. Депутатка Анна Домбровська-Банашек з «ПіС» нагадала, що вже в лютому 2025 року до Сейму було подано законопроєкт, який передбачає зміни до закону про Інститут національної пам’яті та Кримінального кодексу з метою переслідування осіб, які заперечують геноцид на Волині. Вона запитала, чому проєкт заморожений, закликаючи до якнайшвидшого його розгляду. Інші депутати, зокрема Марцін Юзефачук з «Громадянської платформи», підкреслювали, що закон має також освітній та символічний вимір, адже він не лише вшановує пам’ять, але й вимагає вивчення цих подій у школах, висвітлювання в ЗМІ, використання в суспільному обігу. Владислав Куровський з «ПіС» зауважив, що символічних жестів недостатньо, бо потрібна інфраструктура пам’яті – музеї, дослідження, конкретні дії. Подібні думки звучали й у виступі Анни Ціхольської, котра вимагала поновлення підтримки проєкту музею в Холмі.

Дев’ять років тому, у липні 2016 року, атмосфера навколо постанови у справі Дня пам’яті жертв Волинської трагедії була подібна. Тоді в документ було введено однозначний термін «геноцид», але й лунали протилежні думки. Зокрема, депутат Марцін Свенціцький («Громадянська платформа») звертав увагу на те, що, хоча Інститут національної пам’яті кваліфікує події на Волині як геноцид, сам день краще було б назвати Днем пам’яті жертв Волинської трагедії. Це термін, який традиційно використовували, зокрема, нащадки мешканців колишніх східних польських територій, і він не применшує ваги терміну «геноцид», проте дозволяє уникнути юридичних та дипломатичних ускладнень.

У схожому тоні виступав депутат Єжи Мейштович («Новочесна»), який пояснював, що його фракція не має на меті «розмити» зміст постанови. Однак термін «Волинська трагедія» вже історично закріпився в суспільній свідомості і, попри те, що він територіально обмежує події, на практиці охоплює всі злочини, скоєні українськими націоналістами проти поляків на східних територіях. Єжи Мейштович також зазначив, що пам’ять про ці події має жити в серцях, а не обов’язково у календарі державних свят. Ще далі пішов депутат Кшиштоф Мешковський, який застерігав від «балканізації польсько-українських відносин». Він підкреслював, що термін «геноцид» є юридичною категорією, котру повинен визначати Гаазький трибунал. Політик закликав до стриманості, інтелектуального підходу та пам’яті в дусі діалогу, звертаючись до традиції Яна Павла II, Чеслава Мілоша чи Єжи Ґедройця. Депутат Станіслав Ґуськовський, тоді позафракційний, вважав, що ухвала йде «занадто далеко». Він нагадав, що три роки перед тим Сейм використовував більш стримане формулювання – «злочин з ознаками геноциду». Парламентарій також підкреслив, що напередодні голосування президент України Петро Порошенко направив до Верховної Ради законопроєкти, які передбачали декриміналізацію критики ОУН-УПА та заборону при-

eprasa.pl fed6f76461

своєння звання Героя України особам, причетним до злочинів проти мирного населення.

Постанова щодо подій на Волині була прийнята й у 2013 році з нагоди 70-річчя Волинської трагедії. В документі йшлося про «етнічну чистку з ознаками геноциду». Це був компроміс між історичною пам'яттю та тодішньою стратегією підтримки європейських прагнень України. Міністр Сікорський у сеймовій дискусії довкола постанови звернув увагу на те, що від попереднього документа 2008 року нічого не змінилося ані у кількості жертв, ані у міжнародному праві.

«Кожен із нас у цій залі відчуває ту саму відразу до цих безпрецедентних злочинів», – підкреслив він. Міністр зауважив також, що змінився «політичний клімат у нашій країні», а головне – 2013 рік у контексті українсько-польських відносин і європейської історії можна порівняти з переломними роками 1654-х чи 1920-х. Сікорський зазначив, що ключовою тоді була позиція України щодо Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. На його думку, посилення позиції Польщі у справі Волині могло б ускладнити європейські прагнення України й не сприяло б налагодженню добросусідських відносин.

«Чи хочемо ми допомогти молодій українській нації впоратися зі своєю історією? А ми бачимо тут великі поступи», – запитував тодішній міністр, наголошуючи на важливості спільної роботи істориків і взаєморозуміння. Міністр Сікорський закликав уникати політичного загострення й емоційної ескалації, які, хоча й зрозумілі, можуть «покарати українців і ускладнити інтеграцію до Європейського Союзу». Він також нагадав, що не заперечує правди про злочин, однак підкреслює необхідність збалансованого підходу, котрий поєднує пам'ять із політичною відповідальністю. Важливо, що міністр також згадав про позицію тодішнього президента Леха Качинського, який не взяв патронат над конференцією Інституту національної пам'яті, де у назві вживали слово «геноцид», щоб не погіршувати польсько-українські відносини. За словами Сікорського, така обережність мала на меті запобігти зайвому напруженню в стосунках. Також він звернув увагу на ширший контекст пам'яті про «креси». Депутат Роберт Тишкевич нагадав, що в традиції «кресів» 17 вересня є річницею радянської агресії проти Польщі та вважалося Днем мучеництва населення колишніх польських територій. Волинь була однією з трагедій, але поряд із нею – Сибір, Катинь, Понари.

У 2025 році закон проходив обговорення без таких зауважень і сумнівів. Не з'явилися аргументи про потребу спільної роботи істориків, не було глибшого геополітичного аналізу, не відзначено поступів чи їхньої відсутності у польсько-українському діалозі. Також не було нових проривних історичних досліджень, які могли б обґрунтувати раптову зміну тону. Отже, що спрацювало?

Виходить, що геополітична ситуація. Україна, ослаблена війною з росією, сьогодні менш партнер, а більше – прохач. Польська політика обрала більш асертивний і менш емпатичний курс щодо Києва. Значення історичної пам'яті зросло у внутрішній польській політиці як елемент ідентичності та мобілізації електорату. Це видно на прикладі мови – у 2025 році термін «геноцид» використовують без застережень, майже без згадок про співпрацю істориків чи потребу примирення. Також бракувало спроби зрозуміти, як це рішення буде сприйняте по другий бік кордону. У 2013 році – в ім'я майбутнього – обрано мову відповідальності. У 2025-му, в ім'я політичної зручності – мову однозначності, позбавлену співчуття.

На цьогорічну ініціативу польських депутатів відповіла українська сторона. В офіційній заяві Міністерства закордонних справ України цей крок було названо таким, що суперечить духу добросусідства між двома країнами. Київ наголосив, що односторонні політичні оцінки не сприяють порозумінню, а навпаки – лише загострюють історичні суперечності, які обидві сторони роками намагалися розв'язати через діалог і співпрацю. У заяві МЗС зазначено, що ухвалений закон ставить під загрозу досягнення, здобуті в межах Спільної українсько-польської групи з історичного діалогу. Водночас українська сторона підкреслює готовність до продовження пошуково-ексгумаційних робіт на територіях обох країн. Прикладом є травневі розкопки в селі Пужники на Тернопільщині, під час яких було виявлено останки 42 осіб. Цей крок вважався проривом у складному питанні взаємного вшанування жертв. Українська дипломатія також закликає польську сторону не шукати ворогів серед союзників. Ворог, як підкреслено в заяві МЗС, – спільний, і це росія. Саме єдність у протистоянні агресору має стати ключовим фактором взаєморозуміння, а не історичні суперечки, що загострюються політичними рішеннями в односторонньому порядку.

Огляд коментарів українських експертів показує, що вони бачать у рішенні польського парламенту намагання використати момент, коли Україна особливо залежна від підтримки союзників. За їхніми словами, у Польщі сформувався консенсус, що розв'язання історичних суперечок є передумовою вступу України до ЄС. Проте така позиція викликає глибоке занепокоєння Києва, адже в умовах війни й формування української національної ідентичності символи на кшталт ОУН чи УПА багато хто сприймає як уособлення боротьби за незалежність. Українське суспільство, особливо в умовах повномасштабної війни, надзвичайно чутливо реагує на спроби зовнішнього тиску в питаннях історичної пам'яті. На думку оглядачів, вимоги з польського боку, котрі можуть бути сприйняті як приниження національної гідності, не матимуть підтримки у громадян. А у випадку поступок Варшаві можливий протест з боку суспільства, тобто «заговорить вулиця». Поряд із політичними сигналами українська сторона також наголошує на необхідності конкретних тактичних кроків для зниження напруги. Серед таких дій – продовження ексгумацій, розширення співпраці в енергетичній та оборонній сферах, створення спільних бізнес-платформ для участі польських компаній у повоєнному відновленні тощо.

Чи вміє в Польщі ще хтось думати такими категоріями?

eprasa.pl fed6f76461

Великий вроцлавський пікнік

Гурток ОУП у Вроцлаві запрошує на Великий вроцлавський пікнік. Подія відбудеться 22 червня о 12:00-21:00 у Павловицькому парку Вроцлава.

У програмі пікніка – передусім виступи гуртів, що представляють свою культуру. На початок, від 12:00, заплановано концерти дитячих та молодіжних колективів. На сцені з'являться українські гурти «KapustaBand», «Барвінок», «Лілай» та лемківський гурт «Кичерка».

Опісля пройдуть концерти гуртів з Вроцлава та Нижньої Сілезії, на яких прозвучать музичні мотиви з Греції, Японії, Іспанії тощо.

У програмі – також покази бойового мистецтва та різноманітні майстер-класи. Буде спортивна та гастрономічна зона, де не лише українці, але й греки чи болгари пригостять своїми фірмовими стравами. Представлять теж стенди грецької та болгарської кухні. Для наймолодших проведуть майстер-класи «Пасіка дідуся Толека», плетіння вінків, орігамі, розпис обличчя, вивчення болгарських танців, шахи на свіжому повітрі та спортивні забави. На гостей чекатимуть і стенди ремісників.

Пікнік завершиться танцювальною вечіркою. На всі події вхід – безплатний.

Подробиці на фейсбук-сторінці пікніка (Razem we Wrocławiu – Wielki Wrocławski Piknik).

Зустріч та фотовиставка міжпоколіннєвого проєкту в Народному домі

28 червня о 16:00 в Народному домі у Перемишлі відбудеться зустріч і фотовиставка учасників міжпоколіннєвого проєкту «Туристичні діалоги – шляхами сусідських історій», якими буде завершено участь у програмі «Сеньйори в дії».

Протягом проєкту відбулося 5 екскурсій, у яких взяли участь понад 30 людей різного віку – одна половина учасників мала 60 і більше років, а інша – 25-59.

Кожна подорож була спільним відкриванням багатокультурної спадщини регіону разом з краєзнавцями й місцевими експертами.

Під час зустрічі організатори та учасники поділяться враженнями від поїздок. Також буде можливість переглянути унікальну фотовиставку з подорожей.

Проєкт реалізується в рамах програми «Покоління в дії» за підтримки Товариства творчих ініціатив „ę" та Польсько-американського фонду свободи.

Гуцульщина та Станіслав Вінценз

24 червня в Інституті польської філології Вроцлавського університету відбудеться презентація віртуальної виставки та каталогу фотографій Лідіо Чіпріані. Двомовне англійсько-польське фотографічне видання представляє культурні та інтелектуальні зв'язки між польським письменником та філософом Станіславом Вінцензом та італійським етноантропологом Лідіо Чіпріані, з особливим акцентом на 1933 рік, коли Чіпріані за допомогою фотографій документував Гуцульщину. Видання, яке поєднує наукові есе, історичні дослідження та візуальні матеріали, пропонує детальний погляд на гуцульську культуру та внесок обох діячів у розвиток мистецтва та філософії.

Як зазначають організатори, захід адресований до українців, які навчаються або працюють у Вроцлаві. Більше інформації – на сайті інституту (ifp.uni.wroc.pl).

«Борщ Fest» у Катовицях

8 червня у Катовицях відбувся «Борщ Fest». У межах фестивалю на сцені виступили сучасні українські гурти та виконавці. Серед них – музиканти з України, які зараз проживають і у Варшаві. Фест був організований з метою підтримки та збору коштів для ЗСУ.

Дональд Туск: «Україна бореться в інтересах нашої безпеки»

11 червня прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск виступив у Сеймі з експозе перед початком дебатів і голосуванням щодо вотуму довіри уряду. Під час виступу він згадав про Україну.

«Я добре знаю, де знаходяться джерела польської безпеки й ризику. Я знаю, що росія – наш ворог і ворог Європи. Україна бореться в інтересах нашої безпеки», – наголосив Дональд Туск.

Прем'єр-міністр Польщі теж зазначив: попри те, що у польському уряді є політики, які мають антиукраїнську й навіть проросійську позицію, уряд утримає курс, спрямований на підтримку України. Він підкреслив, що його ніколи не вдасться схилити до антиукраїнської позиції.

Дональд Туск теж зауважив, що під час правління його уряду вдалося розпочати процес ексгумацій жертв Волинської трагедії. Нагадаємо, що пошукові й ексгумаційні роботи розпочалися у квітні в селищі Пужники на території України.

У Польщі затримали проросійських патострімерів

Районна прокуратура Варшава-Прага повідомила 4 червня про затримання Войцеха О., відомого під псевдонімом «Ящур», та Марціна О. з псевдонімом «Людвічек» – лідерів радикального руху «Rodacy Kamraci» і патострімерів.

Чоловіків затримали під Варшавою у місті Дзеканів-Лєсьний. Слідство звинувачує Войцеха О. у вчиненні 78 злочинів, а Марціна О. – у 64.

У повідомленні прокуратури району Варшава-Прага на платформі X (колишній твіттер) читаємо, що затримані закликали, зокрема, до насильства та ненависті, вихваляли війну росії з Україною, поширювали мову ворожнечі та екстремістської пропаганди, публічно підтримали вбивство першого президента Польщі Ґабріеля Нарутовича, адже «Ящур» та «Людвічек» щорічно брали участь у заходах на честь вбивці Нарутовича – Еліґіуша Невядомського.

«Зібрано понад 1700 відео загальною тривалістю понад 3000 годин. Для їхнього аналізу використовують інструменти на базі штучного інтелекту», – повідомляє на офіційному сайті прокуратура Варшава-Прага.

Прокуратура також перевіряє джерела фінансування «Камратів», зокрема доходи від донатів і реклами.

Войцех О., також відомий як Александер Яблоновський, за професією актор. Протягом кількох років разом з Мар-

eprasa.pl fed6f76461

ціном О. веде ютуб-канал, де вони публікують антисемітський, ультраправий та проросійський контент. Постійним елементом їхнього репертуару є вульгарні образи на адресу глядачів, які їм телефонують. Спеціалізується у цьому Войцех О.

У серпні 2022 року його було засуджено за публічне підбурювання до вбивства та розпалювання ненависті до євреїв і українців. Він відбув свій шестимісячний термін ув'язнення у квітні цього року.

Варто додати, що Центр моніторингу расистської та ксенофобської поведінки (Ośrodek Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych) повідомив у фейсбуці, що 10 червня поліція заарештувала ще одного члена організації «Камрацтво» – Еуґеніуша Сендецького.

«Цей злочинець є прихильником режиму путіна, про що неодноразово публічно заявляв. Саме він заснував неофашистську організацію „Камрацтво" і саме він найняв актора другого плану Войцеха О. та техніка Марціна О.», – читаємо в повідомленні центру від 11 червня.

За інформацією організації, Еуґеніуша Сендецького доставили до районної прокуратури у Варшаві, де йому висунули звинувачення у скоєнні низки кримінальних злочинів.

Представники ОУП взяли участь у святкуванні ювілею Польсько-американського фонду свободи

30 травня голова ОУП Мирослав Скірка, заступник голови Ігор Горків та член Перемиського відділу ОУП Михайло Шахмат відвідали святкування 25-ліття Польсько-американського фонду свободи.

«Це була чудова нагода побачити скільки проєктів реалізовано в Польщі за підтримки фонду», – читаємо на фейсбуці в дописі Народного дому, який теж неодноразово реалізовував ініціативи завдяки підтримці польсько-американського фонду.

Окрім підбиття підсумків, для діячів Об'єднання це була нагода зустрітися з колегами з різних організацій. Вони також розповіли голові фонду Єжи Козьмінському, який у 1994-2000 роках був послом Польщі у Вашингтоні, про проєкти української організації.

Зустріч українських дипломатів з громадою Щеціна

27 травня свій візит до Західнопоморського воєводства завершив посол України у Польщі Василь Боднар. Разом з консулом України в Ґданську Олександром Плодистим він зустрівся з українською громадою Щеціна. З дипломатами розмову провели, серед інших, почесний консул України в Щеціні Генрик Колодій та колишній голова Щецінського відділу ОУП Іван Сирник.

«Зустріч була чудовою нагодою для обговорення важливих питань, які стосуються українців за кордоном, також можливість поділитися громадськими ініціативами», – пише на своїй фейсбук-сторінці Василь Боднар.

Дипломат додає, що під час цього заходу висловив щирі слова вдячності українській громаді за волонтерську діяльність, зокрема підтримку Збройних сил України – передачу 49 автівок на фронт, тисячі одиниць тактичного спорядження.

«Величезна подяка за згуртованість та плетіння маскувальних сіток, що є справжнім тиловим фронтом наших Захисників. Ваша самовіддана праця – це неоціненний внесок у спільну перемогу», – завершує свій допис посол України в Польщі.

Фото з фейсбук-сторінки Щецінського відділу ОУП

Концерт до Свята вишиванки в Лемборку

25 травня у місті Лемборк Поморського воєводства відбувся концерт до Свята вишиванки. Про це повідомлено на фейсбук-сторінці «Домівка Лемборк».

Концерт розпочався хвилиною мовчання, якою учасники події вшанували полеглих в Україні воїнів. Продовжив захід хор «Солокія», у виконанні якого прозвучали пісні «Вишиванка», «Пісня про рушник», «Моя вишивана сорочка» (соліст Богдан Ластівка), «Мамина молитва», «Ішло дівча лучками» і «Як тебе не любити, Києве мій» (солісти Богдан Ластівка і Людмила Гаєвська). До цієї пісні танцювальний колектив «Світанок» виконав танець у костюмах, які вишила Марія Дорош та українські жінки, які живуть у Лемборку.

Також Галина Черниш поділилася розповіддю «Спогади дитинства про вишивку» і віршем про Київ.

Концерт завершився словами подяки Ренати та Олександра Романків, діячів гуртка ОУП у Лемборку, і спільним виконанням пісні «Ой, у лузі червона калина».

Ведучими свята були Ірина Степаненко та Євгеній Дмитрук.

Фото з фейсбук-сторінки Домівка Лемборк

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl fed6f76461

Петро АНДРУСЕЧКО

Без належного тиску путін не припинить агресію проти України

росія наступає на фронті й намагатиметься зберегти нинішній темп бойових дій щонайменше до осені. Водночас вона не припиняє своїх повітряних ударів на українські міста. Атаки відбуваються щоночі, змінюється лише їхня географія. На цьому тлі чітко видно крах дипломатії адміністрації Трампа. Зрештою, не лише у випадку України, але й в інших війнах, як показує війна між Ізраїлем та Іраном.

путін вважає, що він здатний досягти своїх цілей в Україні на фронті або принаймні окупувати ще більше української території. російський лідер діє як Сталін і не зважає на втрати. 12 червня, у день росії, штаб Збройних сил України повідомив, що «загальні втрати бійців» росії перевищили один мільйон. Це загальна кількість убитих, поранених та полонених з 24 лютого 2022 року. Втім, як підкреслюють деякі українські військові, потрібно розуміти, що одна людина на війні може бути поранена кілька разів.

російські дії лише підтверджують, що кремль імітує переговори. І саме про це від самого початку говорить українська сторона, вказують європейські політики та західні експерти. Проблема натомість полягає в тому, що до президента США Дональда Трампа, здається, вищезазначений факт досі не доходить.

росія тисне на фронт

Кілька місяців тому з'явилися попередження про новий етап російського наступу, який має завершитися влітку. Варто нагадати, що росія фактично проводить наступальні операції без перерву від осені 2023 року, коли розпочалися бої за Авдіївку.

Відтоді їй вдалося захопити низку інших місцевості, насамперед у Донецькій області, яка залишається головним театром військових дій російської армії. Для путіна метою номер один є захоплення всієї Донецької області, але упродовж трирічної повномасштабної війни дату досягнення цієї мети кілька разів переносили.

Ситуація у Донецькій області для українських захисників складна. З осені минулого року тривають бої навколо Покровська. Хоча росіянам так і не вдалося захопити це важливе з логістичної точки зору місто, яке називають воротами Донбасу, важливо розуміти, що Покровськ розташований на пів дорозі між Донецьком і Павлоградом, за яким рукою подати до Дніпра.

Не зумівши зайняти Покровськ, росіяни намагаються обійти його з флангів. Найбільшого успіху вони досягли на південь від міста. 8 червня міністерство оборони росії навіть відзвітувало, що їм вдалось перетнути адміністративну межу Донеччини і увійти на територію Дніпропетровської області. Штаб Збройних сил України заперечив цю інформацію, однак українські військові та експерти підтвердили, що росіянам фактично вдалось дійти до кордону з Дніпропетровщиною. Втім, цей факт має більше символічне значення, оскільки не означає перелому на користь російської армії. А 14 червня з'явилась інформація, що українські захисники відкинули противника поблизу села Котлярівка на покровському напрямку, яке межує із Дніпропетровською областю.

Важкі бої ведуться не лише навколо Покровська. росіяни одночасно наступають у напрямку Лимана та Костянтинівки. Їхня ціль – агломерація, що складається з Костянтинівки, Дружківки і, перш за все, Краматорська та Слов'янська. Останні – два найбільші міста Донецької області, які перебувають під контролем України. З наближенням фронту зростає небезпека для мешканців, що там проживають. Ці місця вже давно страждають від ракет, далекобійних безпілотників-камікадзе, а російські ВПС скидають на них керовані авіаційні бомби (КАБ). Однак від травня з'явилася інформація про нову загрозу з боку безпілотників FPV, які вже атакували дорогу між Слов'янськом та Краматорськом. Ще 9 травня я достатньо безпечно їхав дорогою з Краматорська до Добропілля, проте вже через кілька днів російські безпілотники FPV атакували транспортні засоби, що рухалися цією трасою. Відтоді ситуація ще більше погіршилася.

російські FPV-дрони становлять серйозну загрозу для військової логістики та цивільного населення. росіяни збільшують дальність їхнього польоту, застосовують щораз частіше оптоволокно, від чого системи радіоелектронної боротьби не захищають. У деяких випадках також можливе перенесення FPV-дронів великим материнським безпілотником. У будь-якому разі ця проблема стосується не лише Донецької області, а й усіх ділянок фронту.

росіяни також наступають у напрямку Куп'янська на сході Харківської області. Навіть більше, з травня їм вдалося зайняти кілька плацдармів на півночі Сумської області. Вони проникли на глибину 10 км та зайняли територію протяжністю близько 20 км. росіяни інтенсивно використовують піхоту для атак, і їхня чисельна перевага принесла їм успіх.

«Невтішні перспективи. Ворог націлився на населений пункт Хотінь, а також Юнаківку. До останнього ворог вже наблизився впритул і пробує здійснювати штурмові дії в напрямку села. Юнаківка має багато будинків, які стануть можливістю для ворога, щоб ховатися, накопичуватися і закріплятися. Якщо ворогу вдасться зайняти це село і навколишні висоти, то є загроза застосування FPV-дронів по Сумах», – повідомила аналітична група DeepState у своєму звіті наприкінці травня.

Але не лише FPV-дрони можуть стати прямою загрозою для мешканців Сум, які вже страждають від ракетних обстрілів, шахедів та керованих авіабомб. Від села Хітин до околиць Сум лише близько 13 км, це дасть можливість розпочати артилерійський обстріл північної частини міста.

Однак останніми днями з'явилася інформація, що українським силам вдалося зупинити російський наступ у цьому секторі, і українці почали контратаку.

Війна у тилу

У перший тиждень червня Україна здійснила три безпрецедентні операції. 1 червня Служба безпеки атакувала кілька російських стратегічних авіаційних баз на території росії.

eprasa.pl fed6f76461

Українська операція «Павутина» нагадувала видовищні голлівудські фільми чи комп'ютерні ігри. Спеціальні контейнери, схожі на дачні будиночки, були підготовлені та перевезені вантажівками поблизу російських аеропортів. У них знаходилися дрони FPV, які атакували російські літаки на аеродромах. Київ стверджує, що знищив та пошкодив загалом 41 літак. Опубліковані відео підтверджують знищення бомбардувальників Т-95 та Ту-22. Це відчутна втрата для російських повітряних сил. Саме ці літаки використовуються росією для ракетних ударів по українських містах, водночас російська федерація не виробляє нових бомбардувальників цього типу. Втім, йдеться також про іміджевий провал для росії, чиї стратегічні повітряні сили, що входять до ядерної тріади країни, були знищені на її території.

Трьома днями пізніше СБУ підірвала вибуховий пристрій на одній з опор Кримського мосту. 5 червня СБУ допомогла теж знищити три пускові установки балістичних ракет «Іскандер» у Брянській області, які готувалися до атаки на Київ.

Україна також використовує свої далекобійні безпілотники для атак на російські військові об'єкти, аеропорти, склади боєприпасів або підприємства, що займаються виробництвом для потреб російської армії. Все для того, щоб зменшити потенціал агресора, зокрема й той, який росія використовує для тероризування мешканців українських міст.

Атаки на українські міста відбуваються від початку російської агресії, а з осені 2022 року росія масово використовує для їх здійснення далекобійні дрони-камікадзе. Спочатку це були «Шахеди-136» іранського постачання, а потім росія також сама почала їх виробляти під назвою «Герань-2».

У ніч з 9 на 10 червня столиця України зазнала одного з найбільших авіаударів безпілотників типу «Шахед». росія атакувала Україну, використавши 315 безпілотників-камікадзе та 7 ракет. Більшість з них летіли в бік Києва. Сильно постраждала Одеса, де загинули двоє людей. росіяни вдарили по місцевому пологовому будинку, історичні будівлі були зруйновані.

У Києві загинула одна людина, кілька отримали поранення. Пошкоджено підприємства, житлові будівлі та інфраструктуру міста. Вибухова хвиля пошкодила найстарішу пам'ятку – Софійський собор XI століття, занесений до списку ЮНЕСКО. У столиці України також постраждала будівля, в якій колись розміщувалося британське консульство та візовий центр.

Більше ніж через три роки після російської агресії удари безпілотників та ракетні атаки стали частиною реальності для більшості українців. У Києві, який регулярно стає мішенню російських атак, справи не такі вже й погано. Є міста, де значно небезпечніше. Загалом, чим ближче ви до фронту чи кордону з росією, тим складніше. Ця близькість значно розширює спектр летальної зброї, яку росія використовує проти українців.

Тим не менше, Київ часто атакують безпілотники, крилаті ракети, балістичні ракети як російського, так і північнокорейського виробництва, а також гіперзвукові «Кинджали». Подібно як й інші міста. У ніч з 14 на 15 червня масованого обстрілу безпілотниками та ракетами зазнав Кременчук у Полтавській області.

Глухий кут дипломатії

Остання російсько-українська зустріч у Стамбулі пройшла 2 червня. Україна вчергове запропонувала припинення вогню, а також зустріч на високому рівні, можливо, за участю Трампа. російська сторона вчергове відмовила. Чи не єдиним результатом цих розмов стало продовження обміну полоненими.

«Україна продемонструвала свою конструктивність, провівши зустрічі на відповідному рівні. Ми були готові обговорювати субстантивну тематику з метою наближення досягнення миру для України. Це був наш сигнал. На жаль, ми побачили повну неадекватність російської сторони, що проявилося в тому документі, який вони передали. Це повна неадекватність. Вони не змінили риторику ультиматумів. Вони вимагають від нас капітуляції». Так прокоментував відсутність поступу у переговорах міністр закордонних справ Андрій Сибіга 13 червня. Він також закликав західних партнерів посилити санкції проти росії.

Відповідний законопроєкт про великі санкції проти росії наразі опрацьовується у Сенаті США, а його співавторами є 84 сенатори-республіканці, включно зі спікером Палати представників Майком Джонсоном. Втім, складається враження, що Трамп намагається уникнути цих санкцій.

28 травня американський президент сказав, що «матиме відповідь за два тижні», чи дійсно путін хоче завершити війну в Україні.

У статті, опублікованій 13 червня на сторінці Atlantic Council, старший директор Євразійського центру Атлантичної ради та колишній посол США в Україні Джоа Е. Гербст нагадав, що Трамп обіцяв діяти через силу, однак постійно утримується від тиску на агресора.

«Трамп говорить про двотижневий термін уже майже два місяці і кілька разів за цей час заявляв, що йому, можливо, доведеться ввести санкції. Він не виконує свою обіцянку домогтися стабільного миру, чинячи тиск на сторону, що перешкоджає прогресу», – підкреслює Гербст.

У нещодавньому інтерв'ю американському каналу Newsmax Зеленський зазначив, що лише Трамп у стані зупинити путіна, але для цього обов'язково потрібні потужні санкції.

«путін не хоче закінчити війну. І кінець кінцем він обдурить Трампа. Весь світ це побачить. Він така людина, і він готовий до якихось кроків деескалації, тільки якщо буде під сильним тиском», – підкреслив український президент.

Війна на Близькому Сході вплине на Україну

В інтерв'ю американському телебаченню Зеленський також звернув увагу на війну між Ізраїлем та Іраном. В Україні за нею дуже уважно стежать.

Ніхто в Україні не проявляє особливого співчуття Ірану, з яким у Києва напружені стосунки ще з січня 2020 року, коли іранські засоби ППО збили український літак зі 176 людьми на борту. У перший день ізраїльської атаки на Іран ліквідували командувача Аерокосмічних сил Корпусу вартових ісламської революції (КВІР), бригадного генерала Аміра Алі Хаджізаде. Він також був відповідальним за передачу росії дронів-камікадзе.

Ізраїль також розбомбив низку об'єктів, що виробляють ракети, безпілотники та боєприпаси. Експерти очікують, що росія втратить можливість отримувати зброю та боєприпаси з Ірану для війни проти України, принаймні на деякий час.

З іншого боку, ізраїльсько-іранська війна може мати негативні наслідки для України. Відразу після початку ізраїльських бомбардувань ціна на нафту на світових ринках почала зростати. А таке зростання ціни призведе до збільшення надходжень до російського бюджету і росія матиме більше грошей на війну проти України. ●

eprasa.pl fed6f76461

Григорій СПОДАРИК
Фото Павла Лози

У Сеймі – про присутність меншин у публічних ЗМІ

Сеймова комісія нацменшин ознайомилася з інформацією, представленою Національною радою радіомовлення і телебачення (НРРТ) щодо програм для меншин у публічних ЗМІ за 2020-2024 роки. Доповідала Ґражина Бончаковська, заступниця директора Департаменту громадських ЗМІ в Офісі НРРТ.

Співголова Спільної комісії Григорій Купріянович

Відповідно до чинного законодавства публічні ЗМІ зобов'язані враховувати потреби національних і етнічних меншин. Згідно з критеріями, встановленими Спільною комісією уряду та національних і етнічних меншин, програми для меншин мають бути повністю присвячені їхній проблематиці. Створюють їх мовами меншин, редагують представники спільнот, а адресатами є відповідні меншинні групи.

Співголова Спільної комісії Григорій Купріянович наголосив, що присутність нацменшин у публічних медіа є ключовою для збереження їхньої культурної та мовної ідентичності. Водночас він висловив занепокоєння відсутністю кількох важливих показників у представлених Радою радіомовлення й телебачення даних: «Насамперед немає інформації про тривалість програм, адже є велика різниця між п'ятихвилинною програмою та тією, що триває пів години. Інше важливе питання – це частота трансляції. Програми зазвичай виходять щотижня, але іноді лише раз на місяць. І, нарешті, час виходу в ефір. Важливо, коли саме вони транслюються. Чи це години, коли аудиторія справді може їх подивитися?»

Він також звернув увагу на те, що в статистиці НРРТ враховуються повтори, що спотворює реальну картину присутності меншин у медіа.

У наступній частині засідання Григорій Купріянович запропонував створити спеціалізований телеканал публічного мовлення, присвячений національним та етнічним меншинам, за зразком наявних уже тематичних каналів, як TVP Kultura чи TVP Historia. «Меншини часто розпорошені по всій країні. Навіть якщо певний регіон є традиційним місцем їхнього проживання, через демографічні та міграційні процеси представники меншини переселяються на інші території. Загальнонаціональний канал міг би реально підтримати інтеграцію та збереження ідентичності», – пояснив він.

Співголова звернув увагу й на відсутність прозорості у процесі прийняття рішень щодо виробництва програм для меншин. Наразі рішення щодо потреби, тривалості та частоти трансляцій приймають одноосібно голови радіокомпаній або директори відділень телебачення. «Не існує жодної процедури впливу на ці рішення. НРРТ лише бере до відома плани, які подають медіакомпанії. Це щонайменше дивна ситуація. Варто створити механізм, який дозволить краще відповідати на потреби меншин», – оцінив наявне становище Григорій Купріянович. Він також підкреслив, що тематика меншин з'являється в медіа у дуже обмеженому обсязі й майже зовсім відсутня в польськомовних програмах загального призначення – інформаційних, публіцистичних чи репортажних.

«Це створює геттоїзацію та маргіналізацію меншин у суспільному житті. Ми хочемо, щоб створювалися також програми про меншини, адресовані до більшості, але не коштом програм для самих меншин», – наголосив співголова.

У відповідь на запитання членів комісії Ґражина Бончаковська зазначила, що мовники скаржаться на брак фінансування, але водночас не подають заявок на додаткові кошти й скорочують ефірний час. Щодо пропозицій для біженців, вона пояснила, що у 2022 році такі програми переважно створювали регіональні радіостанції, їх не класифікували як програми для меншин, не фінансували з абонентських зборів, а оплачувалися вони з власних коштів мовників. Це були переважно інформаційні програми та порадники, які допомагали біженцям адаптуватися в новій країні. На запитання про створення телеканалу для меншин вона зауважила: «Це питання до телебачення. Я не можу на нього відповісти».

Представниця Національної ради радіомовлення й телебачення також визнала проблему складу програмних рад у публічних медіа. «Це справді проблема. Вже кілька років ми не можемо дійти згоди з Радою національних медіа, яка нині визначає склад рад. Національна рада вважає, що представники меншин повинні бути членами програмних рад цих ЗМІ».

Дебати в комісії показали, що, попри чинні норми й декларації, реальна присутність меншин у публічних медіа все ще залишає бажати кращого. ●

eprasa.pl fed6f76461

Роман БОЖИК,
Степан ПАВУК
Фото з фейсбук-сторінки греко-католицької парафії в Гребенному

110-ті роковини холерного цвинтаря в Гребенному

За переказом мешканців, у другій половині липня 1915 року, коли тривала Перша світова війна, у Гребенному зупинилася санітарна колона з хворими й пораненими вояками. Їм змінили пов'язки, поповнили запас питної води, та колона рушила далі, залишаючи на місці постою брудні бинти й інші відходи. Кілька вояків з цієї колони, можливо, хворіли на незнану заразну хворобу. У парафіяльних книгах померлих записано, що це була холера, на яку від 31 липня до 22 серпня 1915 року в Гребенному померло 44 мешканці.

Першими жертвами стали 16-річний Юрко Демків та його племінник – 8-річний Михайло Кондратєв, які мешкали в одному будинку під номером 118. Раніше вони бавилися на місці постою хворих солдатів. Останнім помер парох отець Ніль Богдан Ломницький. Він повернувся з табору в Талергофі. Покинув світ живих 22 серпня у віці 50 років.

Згідно з тодішніми санітарними нормами, померлих у день їхньої смерті ховали на окремому, оточеному валом цвинтарі поруч з парафіяльним. Їх не відспівували. Не спочив там лише гребенівський парох Ломницький: його поховали на парафіяльному кладовищі.

У 2008 році за почином Степана Павука та братів Романа і Євгена Божиків на холерному цвинтарі встановлено хрест з пам'ятним написом. Минулого року зроблено огорожу, упорядковано територію цвинтаря, помальовано металеві й дерев'яні хрести, встановлено дошку з історичною інформацією польською, а також українською мовами та список похованих тут гребінчан. На дорозі недалеко від цвинтаря розміщено двомовну інформаційну таблицю. Це стало можливим завдяки фінансовій допомозі колишніх мешканців села, їхніх нащадків та небайдужих людей.

10 травня 2025 року з нагоди храмового свята святого Миколи у присвяченій йому каплиці на воді в Селиських біля Гребенного божественну літургію відслужив перемишсько-варшавський владика УГКЦ преосвященний Євген Попович у співслужінні з ректором Митрополичої духовної семінарії в Любліні митратом Богданом Панчаком, судовим вікарієм, деканом краківсько-ґорлицьким Петром Павлищем, канцлером митрополичої консисторії доктором Миколою Костецьким, гребенівським парохом Христофором Блажеєвським і протодияконом Володимиром Качмарем. Після служби божої священство та віряни вирушили на холерне кладовище в Гребенному, посвятили його та відслужили парастас за душі покійних мешканців села. У слові після богослужіння владика Євген Попович подякував ініціаторам за працю та фінансову допомогу. Своєю чергою голова гребенівського гуртка ОУП Роман Божик привітав духовенство, членів товариства «Любачівщина» зі Львова, заслуженого архітектора України, львів'янина Олеся Ярему – автора пам'ятника поетові Олександрові Козловському на парафіяльному цвинтарі. Голова гуртка розповів про історію холерного цвинтаря та подякував усім за участь у його посвяченні. Особливу вдячність висловив жертводавцям за грошову підтримку, надану на відновлення парафіяльного кладовища в Гребенному.

Живим Слава – Померлим Вічная Пам'ять!

Фото Марії Павук

eprasa.pl fed6f76461

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

Українці перемогли на Міжнародному фестивалі церковної музики

Це справжнє свято церковного хорового співу. 21-25 травня у Білостоці проходив Міжнародний фестиваль церковної музики. У змаганнях взяли участь два хори з Києва та обидва вернулись в Україну з головними преміями.

Цьогорічний 44-й фестиваль було організовано під гаслом «Майстри православної церковної музики – від Димитра Бортнянського до Ромуальда Твардовського». І не випадково, оскільки саме цього року відзначаються важливі ювілеї двох видатних композиторів: 200-річчя з дня смерті Димитра Бортнянського та 95-річчя з дня народження Ромуальда Твардовського.

Цього року у фестивальному конкурсі взяло участь 13 хорів з Естонії, Голландії, Казахстану, Литви, Молдови, Польщі, Словаччини та України. Як і в попередніх роках російської агресії проти України, до участі в цій престижній події не запрошено хорів з росії та Білорусі.

З України мали приїхати три київські хори, але, на жаль, прибули лише два – Камерний дівочий хор Київського державного музичного ліцею ім. М. Лисенка та Студентський хор Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Обидва зайняли перші місця. Не зміг доїхати хор Київської православної богословської академії «Concordium».

Хор ліцею ім. Лисенка переміг у категорії аматорських дитячо-молодіжних хорів. Ще до свого виступу його учасники говорили, що надіються на гарне місце.

«Ми, звичайно, приїхали в очікуванні того, що ми займемо якесь призове місце, – не приховувала своїх сподівань хормейстерка хору Віра Шимчук. – Тому що це дуже важливо для наших дітей, для їхнього духу, що десь має бути перемога – швидка, яскрава, гарна».

У Камерному дівочому хорі Київського державного музичного ліцею ім. М. Лисенка співають дівчата віком від 9 до 18 років. Юлія Пучко-Колесник, керівниця хору, звертає увагу на те, що особливо тяжко працювати з дітьми в умовах війни:

«Дуже складно. Інколи працюємо, коли ідуть тривоги. Переходимо тоді в бомбосховище. Взагалі складно навіть не тому, бо з тим ми вже зжилися. Складно, бо обличчя дітей – це обличчя дорослих людей, і дуже важко мені як диригенту підняти оцей творчий дух. Ми весь час під гнітом війни, обстрілів, не знаємо, що буде далі. У дітей батьки або брати на фронті, вони не знають, чи повернуться, чи ще їх побачать. Тому й це найскладніше в роботі – підняти і утримати колектив».

Попри вкрай важку ситуацію, хор не здається, та й навіть намагається своїми виступами допомагати. Говорила про це солістка хору Олена Яремчук: «Збираємо дуже багато коштів і перечисляємо їх на благодійні фонди. Навіть якщо є інші концерти, не з колективом „десятирічки", теж збираються кошти на потреби військових. Я знаю, що в кожного в сім'ї є той, хто служить, і підрозділам завжди конче потрібна допомога. Тому концерти – це площадки, де ми маємо можливість трохи швидше зібрати гроші».

Варто зазначити, що Камерний дівочий хор Київського державного музичного ліцею ім. М. Лисенка не лише взяв участь у конкурсі, але й того самого дня фестивалю виступив з концертом народних пісень «Хоровий голос України». А 24 травня, на запрошення Союзу українців Підляшшя, заспівав у селі Дубно коло Ботьок разом з колективом «Думка» з Більська-Підляського.

Другим українським героєм Міжнародного фестивалю церковної музики в Білостоці був Студентський хор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Переміг він у найпрестижнішій категорії – професійних хорів.

«Наші враження – найяскравіші. Ми дуже тішимося. Можемо тут побачити багато хорів, обмінятися думками. Перше місце для нас дуже важливе», – сказав після проголошення результатів диригент хору Олександр Заволгін.

Як і кожного року, хори з України показали на міжнародному фестивалі високий рівень. Тим більше це дивує та заслуговує на пошану в ситуації, коли Україна воює з російською агресією. Попри четвертий рік війни, українські хори невтомно працюють, а результати їхньої праці видно саме на таких престижних конкурсах, як Міжнародний фестиваль церковної музики в Білостоці. ●

eprasa.pl fed6f76461

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

«Журавлі» готують новий альбом

Козацькі, стрілецькі, військові марші та патріотичні пісні – це твори, які увійдуть до нового альбому Українського чоловічого хору «Журавлі». Частину матеріалу хористи вже записали. Зараз для підготовки й виходу альбому проводиться збірка коштів.

Вибір матеріалу для платівки був невипадковим. Як зазначає диригент хору Ярослав Вуйцик, у кожний час існування Українського чоловічого хору «Журавлі» одним з основних завдань була підтримка української свідомості людей, примусово викинутих зі своїх домівок у 1947 році, та їхніх нащадків.

– У 1970-80-х роках, з огляду на комуністичну систему, у репертуарі цю роль виконували передусім пісні на слова Тараса Шевченка, – говорить Ярослав Вуйцик, який разом із «Журавлями» як диригент записує вже свій четвертий альбом.

За його словами, від кінця 80-х з'явилася можливість доповнити репертуар стрілецькими та партизанськими піснями. У 1991 році хор активно долучився до підтримки несподівано отриманої незалежності української держави.

– З цього часу козацькі, стрілецькі, партизанські, військові та патріотичні пісні постійно звучали на наших концертах. Сьогодні, у час війни московії проти України, ми вирішили частину цього репертуару записати на платівку, – пояснює диригент. – Хочемо, щоб була це зброя, яка надихатиме Збройні сили України, військових волонтерів, медиків та усіх небайдужих українців у боротьбі аж до перемоги над супостатом.

Запис матеріалу для альбому відбувся на початку травня в Лігниці. У ньому взяли участь 43 члени хору. А перед цим відбувалися ще й репетиції.

– Ми записали більшість пісень, які хотіли б вмістити до альбому. Зрозуміло, що, окрім коштів на запис, потрібно ще й опрацювати його, зробити графічне оформлення обкладинки й лише вкінці випустити альбом. Тож це тривалий процес, але насамперед дорогий, – каже Тома Кочанський, голова Товариства «Український чоловічий хор „Журавлі"».

– Частину коштів ми вже зібрали. Але не буду приховувати, що їх не вистачить, – подає оцінку голова Товариства.

Саме тому хористи організували збір коштів на сайті zrzutka.pl під назвою: Wydanie płyty CD chóru Żurawli.

«Ваша пожертва допоможе нам донести ці мелодії теперішнім борцям і захисникам України, а також зберегти їх для нащадків та донести силу українського духу в кожен дім. Разом – відроджуємо українську традицію!» – читаємо у повідомленні.

Хоча публічно про це не говорять, але «Журавлі» від якогось часу ведуть власний внутрішній збір грошей на деталі для FPV-дронів. Складає безпілотники один із колишніх хористів. Після – готові дрони тестують та передають ЗСУ.

Тому тим більше членам хору зараз потрібна грошова підтримка на вихід альбому, який буде на 100% профінансований Товариством «Український чоловічий хор „Журавлі"».

«Кожен внесок у розмірі 100 злотих або більше надає право на отримання CD. Якщо ви хочете отримати диск як подяку за вашу підтримку, обов'язково залиште свою електронну адресу для зворотного зв'язку», – заохочують підтримати випуск альбому «Журавлі».

– Перед нами друга частина запису. Сподіваємось, що до кінця року буде можна придбати перші примірники нового альбому хору, – зазначає Ярослав Вуйцик.

– Така платівка була б гарним подарунком на Різдво, – додає Тома Кочанський.

***

Крім збору на сайті zrzutka.pl під назвою «Wydanie płyty CD chóru Żurawli», внески також можна здійснювати традиційними способами на рахунок:

Stowarzyszenie «Ukraiński Chór Męski ŻURAWLI»
PLN: 84 1090 1098 0000 0001 5398 9734
USD: PL18109010980000000155534289 (IBAN)
EUR: PL40109010980000000155534281 (IBAN)
Заголовок: **Darowizna na cele statutowe – wydanie CD (adres e-mail)**

eprasa.pl fed6f76461

Степан МІГУС
Фото автора статті

Герої, про яких пам’ятають в Александрові-Куявському

32-й раз після реконструкції Козацької могили, що тривала від 1991 до 1993 року з ініціативи представника української меншини у Польщі Омеляна Вішки, професора Торунського університету ім. Миколая Коперника, традиційно проведено врочисте вшанування пам’яті українських січових стрільців. 105 років тому вони пліч-о-пліч з польськими жовнірами стали до боротьби з більшовицькою навалою, яка загрожувала не лише Польщі та Європі, а й усьому цивілізованому світу.

Відновлений цвинтар в Александрові-Куявському відкрито 12 червня 1993 року. Участь у відкритті тоді взяло духовенство Греко-католицької, Православної, Римо-католицької, Протестантської церков. Українську владу представляв посол Геннадій Удовенко та міністр оборони генерал Володимир Мулява. Відтоді кожного року в першу суботу червня зустрічаються всі, хто пам’ятає і прагне віддати шану героям, котрі боролися за вільну Україну та Польщу й показали, що може існувати всебічне побратимство між українцями та поляками.

Цьогоріч 7 червня врочиста зустріч на Козацькій могилі, званій ще Козацьким курганом, яку щорічно організує самоврядування міста Александрова-Куявського, не була такою велелюдною, як у попередні роки. Урочистості розпочалися традиційно молитвами в православній каплиці Александрова-Куявського, а потім на цвинтарі на вулиці Нарутовича. Богослужіння супроводили священник, капелан Православного ординаріату Війська польського, полковник Микола Гайдученя з Торуня за участю священника римо-католицького костелу кс. Шимона Віватовського. Представників інших конфесій цього року не було.

Бургомістр Аркадіуш Ґраляк привітав присутніх посла Сейму РП і радника президента Польщі Яна Ардановського, консулку Консульства України в Ґданську Тамару Кононенко, голову ОУП Мирослава Скірку, членів громадської організації козацтва запорозького маршала Ярослава Банчука, представників самоврядувань різних рівнів, а також структур ОУП з Вармінсько-Мазурського й Поморського воєводств, українських шкіл в Ґурові-Ілавецькому й Білому Борі та місцевих александрівських освітніх закладів.

Після привітань бургомістр зачитав лист посла України у Польщі Василя Боднара, який з незалежних від нього причин не зміг бути на цьому заході. «Хочу сердечно подякувати пану бургомістру і всім присутнім за підтримку України й за плекання вагомої традиції в українсько-польських відносинах, якою є організація врочистостей, присвячених померлим у Таборі інтернування № 6 в Александрові-Куявському, – написав Василь Боднар. – З усього серця дякую всім, хто причетний до відновлення цього цвинтаря 32 роки тому і постійно дбає про збереження пам’яті воїнів УНР. Дуже важливо, що це місце пам’яті було відновлено українською громадою в Польщі спільно з владою і мешканцями Александрова-Куявського. Цей цвинтар нагадує нам: коли стоїмо пліч-о-пліч – ми сильні й непереможні. (…) Нині стоїмо

eprasa.pl fed6f76461

перед спільним викликом – мусимо перемогти нашого спільного ворога – російську федерацію – і зробити все, щоб російські солдати ніколи вже не з'явилися на територіях наших країн».

Депутат Сейму РП і радник президента Польщі Ян Ардановський, передаючи присутнім вітання від президента Анджея Дуди, підкреслив, що спільні зустрічі на Козацькій могилі тривають вже понад тридцять років, щоб вшанувати пам'ять тих, хто в 1920-му разом воював проти спільного ворога.

– Віддаємо честь цим героям, і це гарний прояв взаємної пошани, – продовжив політик. – Бо він дозволяє знайти те, що може стати елементом єднання наших народів. Попри складну історію, віками завдаваних одне одному кривд, намагань розсварити нас сусідами-окупантами, таки є ті моменти в історії наших народів, які дають надію, що демони минулого не будуть управляти нашим майбутнім. Війна в Україні, котру розпочав злочинний імперський російський народ, викликала в Польщі велику реакцію й величезну підтримку як державну – зброєю, так і спонтанну допомогу тисяч поляків.

Депутат Ян Ардановський говорив про мільйони українців, котрі знайшли допомогу і підтримку в Польщі, але не був би собою, якби не сказав того, що повторює в Александрові кожного разу:

– Це спільне майбутнє, в чому я переконаний, дозволило б з'ясувати ці складні історичні події, кривди, які скоєно: і політику щодо українського народу, здійснювану в II Речі Посполитій, і відповідальність за вбивства поляків на східних кресах, яке називаємо Волинською трагедією. Тільки в правді можемо побудувати наше майбутнє. Я переконаний, що шанс на це ще існує.

Голова ОУП Мирослав Скірка підкреслив, що в Польщі є декілька таких виняткових місць, гідних вшанування, як в Александрові-Куявському:

– Але лише у двох люди постійно зустрічаються, щоб згадати про тих, хто терпів і загинув, віддати їм честь. Це Александрів-Куявський, і це Явожно. У місце, де ми якраз зустрічаємося, тобто цвинтар воїнів Армії УНР, вони були інтерновані, й у поганих умовах цього табору померли, тут їх поховали. Але пам'ять про них жила й живе. Другим таким місцем є Явожно – табір, до якого українців запроторено. І в цьому місці влада міста також зустрічається з представниками українських громад, щоб згадати й віддати шану людям, які там загинули. Александрів-Куявський є винятковим, бо це перше місце в Польщі, де почали вшановувати честь і віддавати шану тим, хто тут

похований. (...) Для нас дуже важливим є також те, що ви й нині хочете та відчуваєте необхідність це робити. Мої великі слова визнання та подяка міській владі – і попередній, і теперішній – за те, що ця традиція продовжується. Це засвідчує, що ми маємо спільні цінності без огляду на політичну кон'юнктуру чи перед виборами, чи після них. Бо в нас іноді зміщаються стрілки компаса. (...) Це виняткове місце, бо тут вшановуємо героїв, але й болісне, бо ці герої тут гинули. А ще – місце слави, бо дозволяє нам дивитися в майбутнє. Ці люди, які знайшли тут вічний спочинок, напевно згори спостерігають, що роблять їхні нащадки. А вони сьогодні воюють на Запоріжжі, Донеччині, Харківщині, Сумщині, стримуючи російського агресора. Ця війна – це війна за наше життя. Це не так, що вона не може до нас прийти. І ми мусимо це усвідомити. І якщо не будемо триматися разом, то може статися так, що хтось захоче скоїти чергову Бучу під Варшавою або в Александрові-Куявському. росіяни та їхня «цивілізація» йдуть для того, щоб вбивати. (…) Маємо на нашому польсько-українському камені, подібному до того, що стоїть на александрівському цвинтарі, написати аксіому, що нашим майбутнім є українсько-польська дружба і постійна партнерська співпраця. Та обрати напрямки, які нам в цьому допомагатимуть, тобто членство в Євросоюзі й альянсі НАТО.

Урочистості на Козацькому кургані закінчилися покладанням квітів від присутніх делегацій. ●

eprasa.pl fed6f76461

Леся САМЧИНСЬКА
Фото з сайту nbuv.gov.ua

Історія про справжнього киянина

Нині у Києві пора каштанів – зеленої візитівки міста. Вони квітнуть усюди – від старовинних пагорбів на Печерську і гамірливого Хрещатика до «спальних» районів, що розкинулись по обидва береги Дніпра. Попри нелегкі часи, серце України живе і пульсує у своєму столичному ритмі: манить запахом ранкової випічки, дихає гулом транспорту в години пік, мерехтить світлом багатоповерхівок увечері. Звісно, Київ – місто не для всіх, але у кожного, хто колись закохався в нього, це почуття лишається назавжди. І наша історія саме про таку любов. Він знав Київ не з мап чи книжок – а з власного життя. Знав його кожен закуток, кожну цеглинку і став першим літописцем міста, яке заговорило через нього – старовинне, справжнє, українське. Це розповідь про киянина Миколу Закревського, який не лише любив Київ, а й зберіг його пам'ять для нас.

11 червня 1805 року у Києві на Подолі в родині ротмістра Василя Григоровича Закревського (із козацько-старшинського роду Закревських) й Ганни Яківни Омелянович (з інтелігентної родини киян) народився син Микола – майбутній науковець, історик, етнограф і києвознавець, який згодом напише перший бестселер про Київ і доведе, що краєзнавча історія – це не щось нудне, а справді захопливе та цікаве.

Дитинство хлопчика минало в атмосфері міського Подолу XIX століття – міста в місті, серця ремесел і торгівлі з його вузькими вуличками, дерев'яними будинками та строкатими крамничками. Поділ височів куполами понад сорока церков, гомонів ринками, пах свіжим хлібом і рибою, дзвенів колесами бричок. Тут мешкали ремісники, купці, дрібні чиновники, священники – люди, які творили життя старовинного Києва. Проте в липні 1811 року в житті 6-річного Миколи і його родини сталася велика біда: загорілась одна з дерев'яних садиб, і вогонь охопив усі будинки Подолу. За три дні згорів майже весь Поділ – понад тисяча будинків, церкви й монастирі, ратуша і садиба сім'ї Закревських. Пожежа була такої сили, що її бачили навіть у далекому Ніжині на Чернігівщині.

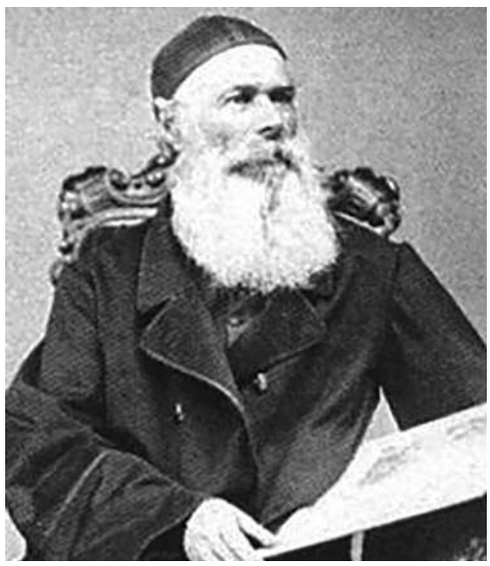

Микола Закревський

Зоставшись без будинку, хлопчик разом з батьками був змушений жити у льосі всю зиму. Його батько продав останні речі за безцінь, аби якось вижити, аж поки нарешті збудував невеличкий будинок. Але за рік затвердили новий план київського Подолу, за яким нова оселя Закревських мала відійти до Флорівського монастиря. Батько Миколи не витримав такого потрясіння і помер від інфаркту.

Мама хлопчика попри матеріальну скруту розуміла важливість освіти і спромоглася назбирати грошей, аби в 1820 році віддати сина до Першої київської гімназії. Юний Микола в той час захоплювався замальовками і вже під час навчання в гімназії створив свої перші ескізи старих київських вулиць, будівель, а також Подолу.

У гімназії Закревському викладав історик і археолог Максим Берлінський – великий шанувальник київської старовини, який в той час якраз опублікував свою працю «Короткий опис Києва». Справа Берлінського дуже захопила молодого Миколу, але йому не сподобалось, що книга вчителя закоротка і він поставив собі за мету – написати повну історію рідного міста. Ця ідея настільки захопила юного студента, що він починає потроху збирати матеріал – читає старовинні літописи, знайомиться з картами, свідченнями мандрівників, фотографіями міста. Микола розуміє, що Київ швидко змінюється і потрібно дуже ретельно все фіксувати.

Закінчивши в 1829 році гімназію, Закревський їде до Імператорського харківського університету, потім навчається юриспруденції в Дерптському університеті в Естонії. Однак через брак коштів він не зміг здобути фах юриста і, аби мати на що прожити, починає викладати російську мову, історію та географію – спочатку в Дерпті, потім у Ревелі (нині Таллінн).

Перебуваючи далеко від рідного Києва, Закревський не полишав думок про своє місто та плекав свою ідею – книгу про історію Києва. Він продовжує збирати матеріали у бібліотеці Дерптського університету. І в березні 1833 року розпочинає роботу над описом рідного Києва – міста, яке, за його словами, ставало тим дорожчим, чим далі він від нього перебував. Незважаючи на труднощі у пошуку матеріалів та брак коштів, Закревський замовляв історичні книги, збирав архівні відомості та ілюстрації. Будучи дослідником, він також мав любов і хист до малювання. Тому, аби зобразити стародавній Київ, постійно робив замальовки – щось по пам'яті, а щось за знайденими старими ескізами.

Нарешті у 1836 році в Ревелі Закревський видає свою першу працю – брошуру «Нарис історії міста Києва» обсягом 68 сторінок із п'ятьма гравюрами, яка була насичена фактами про архітектуру і топоніміку міста. Книга не довго лежала на полицях і швидко знайшла свого читача.

Микола Васильович не зупиняється на цьому і продовжує збирати матеріали й упорядковувати документи, адже готує більш масштабнішу працю – «Літопис

eprasa.pl fed6f76461

та опис Києва». Тим часом 1847 року переїздить до Москви. Тогочасна оселя дослідника мала атмосферу справжньої художньої студії – скрізь були ескізи і креслення, старі книжки. Через це він здобув славу не лише як вчений, а й як художник-історик.

Потім у житті Закревського був Петербург, де він працював дрібним чиновником і продовжував роботу над головним твором свого життя. Нарешті, у 1858 році побачила світ така виплекана праця Миколи Васильовича – «Літопис і опис м. Києва» у двох томах на 266 сторінок. У цій роботі він зібрав багатий матеріал з історії Києва, починаючи з найдавніших часів, помістив максимально доступні на той час історичні, археологічні, топографічні та статистичні відомості. Ця книга сьогодні вважається першим путівником з історії міста Києва.

В 1859 році Закревський переїздить до Москви, але не полишає працювати з історичними даними про своє рідне місто. В 1864 році відвідує Київ і активно збирає матеріали для перевидання свого літопису. Тут він оглядає пам'ятки, оновлює ескізи, робить замальовки фресок та різних історичних пам'яток, шукає карти і креслення міста, вивчає археологічні звіти. Однак історик розуміє, що йому потрібні чималі гроші на перевидання своєї книги про Київ, тож повертається до Москви і стає членом Московського археологічного товариства, до якого 1865 року він подає на розгляд остаточний варіант своєї роботи і отримує позитивний результат – рішення виділити кошти на її друк.

Перевиданий літопис під назвою «Опис Києва» мав справжній резонанс. Це була титанічна праця 35 років життя Закревського – величезне узагальнення, що включало археологічні дані, ретроспективу розвитку вулиць, аналіз історичних документів, плани Києва X-XIX століть, Десятинної церкви, Печерського монастиря, Софії Київської, а також 218 малюнків, створених самим істориком. У своєму творі дослідник-краєзнавець уперше систематизував історію Києва так, як її не писав ще ніхто. Він навіть зібрав перекази, топографічні деталі, народні легенди – усе, що міг, аби Київ не зник із пам'яті на тлі нової забудови. Багато із зібраних ним даних були новими першоджерелами історії Києва, а його книга і зараз вважається найбільш достовірною і високо цінується істориками та краєзнавцями.

Проте наукові інтереси Миколи Васильовича не обмежувалися тільки історією Києва, а поширювалися на етнографію та фольклор. Він зібрав 190 українських пісень і дум, понад три тисячі прислів'їв та приказок, які побачили світ у вигляді збірки «Старосвітський Бандурист» (1860-1861). Збірка складалась з двох томів українських народних пісень (малоросійських і галицьких) і третього тома – словника, що містив понад 11 тисяч українських слів-ідіом. Згодом вона стала своєрідною хрестоматією української фольклористики. Що цікаво, у передмові до видання Закревський чітко зазначив право української мови на літературну спадщину.

Будучи палким киянином до глибини душі, Закревський насправді прожив у рідному Києві зі своїх 66 років лише двадцять – дитинство і юність. Решту часу поневірявся у заробітках на життя, будучи незаможним істориком-дослідником. Був одружений, але дружина рано пішла з життя. Тож, не маючи поряд коханої жінки та дітей, Закревський всю свою любов віддав рідному місту і проніс її через все життя: старий Київ жив у його думках, звучав у зібраних піснях та приказках, дихав між рядками рукописів, оживав на малюнках.

Свої праці історик завжди підписував як «Киянин Микола Васильович Закревський». Друзям же часто казав, що найбільше за все хотів би повернутися на «рідне згарище» – на Поділ. Однак зробити це йому так і не судилося. Поклавши все своє життя на вівтар особистої і наукової любові до Києва, помер Закревський 2 серпня 1871 року на чужині – у Москві.

Ця дата стала завершенням життя першого дослідника-києвознавця. Закревський залишив по собі унікальні карти та плани стародавнього Києва, які сьогодні представляють цінний науковий інтерес. Його праці як історика й художника – це не тільки літопис старого Києва, а й фундамент для сучасних урбаністичних та історичних досліджень.

Цікаво, що Закревський також сформулював для своїх колег принципи об'єктивності історика, які актуальні і нині: бути об'єктивним і неупередженим у судженнях, не видавати вигадок за правдиві факти, завжди посилатися на джерела, не допускати особистих емоцій, досліджувати явища, виходячи з їхньої першопричини, а будь-яку критику сприймати із вдячністю.

І зовсім не дивно, що ім'я цього видатного києвознавця з'явилося на карті міста, яке він так любив, – у 1983 році в Києві в честь Миколи Васильовича назвали одну з головних вулиць-магістралей Деснянського району столиці. Ця вулиця стала своєрідним мостом єднання старого і нового Києва, як нагадування молодим киянам про те, що майбутнього немає без минулого. ●

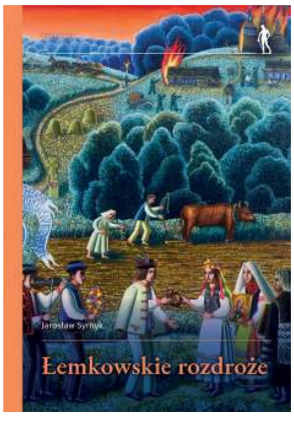

Рекомендуємо придбати книгу професора історії та працівника Інституту етнології та культурної антропології Вроцлавського університету Ярослава Сирника – «Лемківські перехрестя».

У своїй книзі професор взявся за кілька ключових дослідницьких завдань, як-от аналіз впливу подій 40-х років минулого століття на настрої лемків, їхню участь у різних формуваннях і подальшу міфологізацію цих подій.
Історик також розглядає, як цей досвід зараз використовують для створення образу, серед іншого, ідентичності нащадків переселенців з Лемківщини.

Ви можете замовити її у видавництві:
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Pl. Uniwersytecki 15, 50-137 Wrocław
Та інтернет-книгарні: **тел. 71 375 2809, 518 355 632**

eprasa.pl fed6f76461

ВІСТІ З ЛЕМКІВЩИНИ

День дитини на Лемківщині

31 травня в Центрі культури імені Богдана-Ігоря Антонича у Горлицях відбувся захід для наймолодших – День дитини 2025. Його організувало Об'єднання лемків, щоб привітати юних учасників Лемківського фольклорного ансамблю «Ручай» та дитячо-молодіжного колективу «Лемківський перстеник» з Гладишева. Програма охоплювала, зокрема, спільні співи дітей, їхніх батьків та керівників. Звичайно ж, не обійшлося без почастунку.

Фото з сайту Об'єднання лемків

Виставка «Никифор. Матейко з Криниці»

Музей «Садиби Карваціянів і Гладишів» у Горлицях та Об'єднання лемків запрошують на нову тимчасову виставку під назвою «Никифор. Матейко з Криниці». Її присвячено 130-річному ювілею від дня народження художника-примітивіста Епіфанія Дровняка (Никифора).

На виставці представлено загалом 86 художніх робіт Никифора з колекцій Центру культур Криниці-Здруй та Музею Никифора в Криниці-Здруй, філії Музею Сондецької землі.

Цей найвидатніший представник мистецтва примітивізму протягом багатьох десятиліть був просто «Никифор». Лише в 1963 році він офіційно отримав прізвище «Криницький», яке закріпило його основну територіальну ідентичність.

«Однак той факт, що Никифора досі називають „Криницьким", не позбавлений значення і особливим чином підкреслює його приналежність до місця, яке він, безперечно, вважав своїм місцем на землі. Навіть більше – Криниця визначила іконосферу мотивів, які "Матейко з Криниці" створював протягом усього свого життя», – читаємо на сайті музею-організатора.

Біографія Епіфанія Дровняка на сайті музею представлена польською та лемківською.

«130 років тому, 21 травня 1895 рока, народився Епіфаній Дровняк – лемко, син глухой жінки, яка працювала в криницких пенсіонатах. День, в яким народився Дровняк, підтвердило рішеня районного суду в Мушині з 26.03.2003 рока. Ім'я Никифор – по-грецки Νικηφόρος, себто „той, який несе перемогу", принесло ліпшу долю артистові, який жив убого і на ранті суспільства. Як читаме в ріжних публікаціях, малював од все, од світанку до змерку, завдяки чому досягнув майстерности. Вирастав в греко-католицкій вірі, церков і ікони били для нього цілим світом, а передо шитким джерелом інспірації на артистичному шляху», – написано в біографічній довідці.

Під час урочистого відкриття виставки, яке відбулося 29 травня, прозвучав виступ співочого гурту «Рути Увите», що представив пісні з Лемківщини.

Подія проходить під почесним патронатом Івони Ґібас – членкині правління Малопольського воєводства.

Виставку «Никифор. Матейко з Криниці» можна подивитися до 13 липня за адресою: Galeria Sztuki Dwór Karwacjanów w Gorlicach, ul. Wróblewskiego 10 A.

Новий-старий «Голос спід Горба»

У № 23 «НС» від 8 червня 2025 року ми писали про «Кермеш» у Вільхівці, який організовували вже 35-й раз. З нагоди річниці вийшов випуск газети під назвою «Новий-старий „Голос спід Горба"».

Це присвячене кермешу видання вперше з'явилося друком під час свята у Вільхівці у 1993 році. Воно мало 10 сторінок і редагував його Тадеуш Келбасінський, Андрій Вєлоха, Павло Любонськиий у співпраці з Аґнєшкою Вєлохою.

Другий випуск, опублікований через три роки, мав 16 сторінок, редагували його Микола Ґабло, Тадеуш Келбасінський та Андрій Вєлоха. 16 сторінок мав і третій, надрукований у 2010 році, номер. Він містив кілька кольорових сторінок. Редагували випуск ті самі редактори, що й раніше. Видавцем було Карпатське товариство.

Як читаємо на сайті ОЛ, цікавим фактом є те, що у 2010 році у Вільхівці було видано дві газети з нагоди того самого «Кермешу», адже тоді з'явилися також перші «Кермешові вісти». Їх видавав гурток ОЛ у Вільхівці та Головна управа організації.

Черговий «Голос спід Горба» вийшов з нагоди цьогорічного свята. Його організатори хочуть видати ще один випуск на наступний «Кермеш», який відбудеться за рік, та уже заохочують ділитися ідеями.

«Маме вельку надію, же на 36 Кермеши візьмете, Шановни, до рук 5 номер „Голосу спід Горба". Редакційна праця буде ся відбувала так, як і перше. Головна увага буде для Вільхівце, Кермешу і найближчой околици. Чекаме на Ваши уваги і матеріяли по-лемківски/українською чи по-польскою», – запрошує до співпраці редакція газети, яку нині очолюють Рената Ґабло-Шептак, Богдан Гук та Андрій Вєлоха.

Зв'язатися з редакцією можна електронною поштою: rgablo@interia.pl

Павло ЛОЗА

eprasa.pl fed6f76461

СПОМИН

Пам'яті Євгена Кохана

З Ольштинщини надійшла запізніла сумна звістка про те, що наприкінці минулого року помер Євген Кохан – довголітній голова Українського суспільно-культурного товариства. Відійшов у засвіти у віці 90 років 24 грудня 2024 року в Ольштині і спочив на цвинтарі у селі Бєсаль (колись Острудського, нині Ольштинського повіту) поруч своїх батьків.

Народився він у 1933 році у селі Корків на Грубешівщині у змішаній українсько-польській сім'ї. Після війни з батьками опинився у вармінському селі Бєсаль (пол. Biesal, нім. Biessellen). Середню освіту здобув в Острудi. Молодим активістом був прийнятий на роботу до Повітового комітету ПОРП в Острудi. Наприкінці 50-х років став членом УСКТ і включився в його діяльність. З 1963 по 1969 рік обирався секретарем Воєводського правління Товариства в Ольштині, ланку якого очолював Василь Ільчишин.

Євген Кохан влився в ольштинську воєводську структуру організації після перших років її найбільшого спалаху. Ініціативу тоді серед депортованого у 1947 році в рамках операції «Вісла» українського населення з рідних земель розбудили після створення в 1956 році Українського суспільно-культурного товариства Богдан Радванецький, Олександр Колянчук, Степан Демчук, Іван Тимчина, Ярослав Стех, Роман Цікуй, Юрій Квятковський, Теофіль Щерба, Ярослав Марушечко... Тодішня Ольштинщина, на території якої було розпорошено по селах понад 50 тисяч українців, була однією з найбільш гомінких в українському контексті організацією. Саме тут, у Бартошицях, відкрито у місцевому педагогічному ліцеї клас для підготовки вчителів української мови. Це саме тут на велелюдних зібраннях почали виринати одні з перших вимог відшкодування втраченого майна на рідних землях, права на рідну освіту та розвиток української культури, врешті Ольштинщина була тим місцем, де люди відкрито виносили на збори справи відновлення діяльності рідної церкви, глашатаєм якої був о. Мирослав Ріпецький, та реабілітації УПА. Саме в цьому воєводстві наприкінці 40-х років органами безпеки було арештовано і запроторено до неподалік розташованої тюрми в Барчеві чимало українців, обвинувачених у співпраці з УПА, яким Військовий районний суд (Wojskowy Sąd Rejonowy) в Ольштині виніс десятки вироків, у тому числі й смертних.

Розмах культурно-освітньої діяльності початку 60-х років, в якій щораз частіше почали пробиватися питання не тільки духовного плану, а й політичного за своїм змістом, викликав занепокоєння владних структур, які стали всіляко його ущемлювати та придушувати. У діяльності УСКТ настане нелегкий період, в результаті якого частина відданих діячів та активістів буде відсторонена від Товариства, інші, зацьковані, самі відійдуть з організації. Євген Кохан залишиться в рядах організації і намагатиметься продовжувати діяти в УСКТ. Він не йтиме на повідку владних інструкцій, а пробуватиме не як партійний апаратчик (хоча чимало людей саме так сприйматимуть його) знайти з українським середовищем спільну мову, щоб надалі діяти на рідній ниві, працювати в рамках можливого.

У керівні органи Товариства увійде в 1974 році, а з 1976 року VI з'їздом буде обраний одним із заступників голови Головного правління УСКТ. Коли в 1980 році дотеперішній очільник організації Микола Королько, обезсилений відстоюванням перед Міністерством внутрішніх справ українських проблем, на VII з'їзді зречеться головування, делегати з'їзду головою Товариства оберуть Євгена Кохана. Це був перший голова УСКТ обраний з-поміж українців-виселенців. Хоч його кандидатуру одобрило МВС, проте воно не сприятиме йому у розгортанні діяльності, а навпаки – намагатиметься її обмежувати.

Кохану довелося очолювати УСКТ у час, з одного боку, неймовірно нестабільної політичної ситуації в Польщі, а з другого – зростаючої вимогливості активу і діячів, щоб протиставитися дискримінаційній державній політиці стосовно українського населення. Щораз важче було йому схрестити на засіданнях керівних органів Товариства (президій та пленумів) настанови влади, особливо Міністерства внутрішніх справ, з критичним ставленням діячів до державної політики. Це породжувало, що не було таємницею, внутрішній конфлікт у Товаристві, проявом чого були засідання президій чи пленумів та з'їздів. Він почав розуміти, що в новій ролі опинився між молотом і ковадлом. Постав перед несумісними за своїм змістом зашморгом влади й вимогами діячів, яких аж ніяк не можна було поєднати.

На хвилі політичних подій 80-х років глибокі зміни назрівали і в українському середовищі, щораз різкіше проти політичного зашморгу став виступати актив та діячі Товариства, особливо в міських ланках, в діяльність яких включилася студентська молодь. На ескатівській ниві тут появляться нові імена, серед них студенти Вищої педагогічної школи в Ольштині – Мирон Сич, Владислав Козубель, Євген Місило, варшавської україністики – Степан Мігус, Богдан Тхір, Михайло Шумада. Їм вже не вистачало такої форми культурної діяльності, що зведена до підмостків шароварщини, вони вимагали більших громадянських прав. Нове покоління, котре в якійсь мірі саме завдяки Товариству і появилося на його діяльній арені, не сприймало норм статутних положень – воно вимагало радикальних змін.

Євген Кохан усвідомлював політику влади, відкрито говорив про утиск з боку влади під час зустрічей у партійних чи міністерських кабінетах. Його не «пестили» як заслуженого комуністичного діяча Миколу Королька, а не раз добряче «чесали» за концертні програми, за публікації в «Нашому слові», за кадрові справи. Інколи йшов на вимушені «компроміси», десь, бувало, здавався, втрачав терпимість у внутрішніх розмовах. Влада робила своє, свідомо підставляючи його як голову Товариства на конфлікт з членами організації. Вона бо не своїми, а його руками намагалася згортати діяльність Товариства чи усувати з рядів УСКТ заслужених діячів. Тоді він перед нашою громадою поставав вкрай обездоленим виконавцем волі міністерських посіпак, що викликало гнів і лють. Вперше він це осмислив під час Яхранського з'їзду УСКТ в 1988 році, коли у таємному голосуванні ледь пройшов бар'єр складу новообраних членів Головного правління Товариства, більше того – делегати не обрали до керівних органів і його найближчих співробітників.

18.

eprasa.pl fed6f76461

ОГОЛОШЕННЯ

Об'єднання українців у Польщі,
Ольштинський відділ
та міський гурток ОУП в Ольштині
сердечно запрошують на

ДНІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ в Ольштині

29 червня 2025 року
ВИСТАВА «КВІТКА» – о 13.00
ВИСТАВА «ДВІ ВИСТАВИ – ОДНА УКРАЇНА» або «НАТАЛКА І АННИЧКА» – о 17.00.
Резервація місць:
Григорій Сподарик +48 507 017 837
та Андрій Фаранчук +48 502 283 396

ВИСТАВА «КВІТКА»
Жанр: мультимедійна музична драма.
Тривалість вистави: 1 год. 35 хв. без антракту.
Вистава познайомить вас із пісенним талантом і життєвою драмою незабутньої Квітки Цісик (Квітослава Цісик, Квітка, Кейсі) – українки, яка народилася і все життя прожила у США, доньки емігрантів зі Львова. Вона – володарка колоратурного сопрано, в голосі якої звучить скрипка та техніка «білого голосу». Квітка мала неабиякий успіх як у виконанні попсових пісень, так і в оперному співі. Її голос мільярди разів прослухали в рекламах корпорації «Форд» та інших світових брендів. Вона володарка «Оскара» і «Золотого глобуса». Цісик залишила два україномовні альбоми – «Квітка» (1980) і «Два кольори» (1989). Її голосом захоплювався весь американський шоу-бізнес. В Україні її почули здебільшого після смерті.

ВИСТАВА «ДВІ ВИСТАВИ – ОДНА УКРАЇНА»
або «НАТАЛКА І АННИЧКА».
Жанр: комедіо-опера.
Тривалість вистави: 1 год. 40 хв. без антракту.
Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Миколи Гоголя є давнім театральним побратимом Коломийського академічного обласного українського драматичного театру ім. Івана Озаркевича. Спільний проєкт «Дві вистави – одна Україна» став окрасою ювілейних урочистостей з нагоди 175-річчя найдавнішого українського театру Галичини, що відбулись 17 грудня 2023 року на коломийській сцені. Ідея такого проєкту – це уособлення віковічного прагнення українського народу до об'єднання і утвердження національної ідентичності. Мабуть, саме цим керувався отець Іван Озаркевич, який для започаткування українського театру в Галичині взяв п'єсу Івана Котляревського та інтерпретував її з використанням галицького-покутського діалекту, побуту, традицій. Славнозвісна «Наталка Полтавка» Івана Котляревського є в репертуарі багатьох театрів України. Перша її сценічна постановка відбулася в Полтаві 22 липня 1819 року.

Управа Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі, Дирекція Загальноосвітнього ліцею ім. Т. Шевченка у Білому Борі, Управа фонду ДЕКА, яка веде Початкову школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі, запрошують на

VI УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР,

який відбудеться **28 червня – 6 липня 2025 року (9 днів) в Білому Борі**

Організатори забезпечують: ● нічліги та харчування (сніданки, обіди, вечері) ● опіку інструкторів ● добрі умови ● екскурсії – поїздки до озера і моря ● спортивні змагання ● навчання українських пісень ● та інші атракції.
Приймаємо зголошення дітей від III до VIII класу початкової школи. Кількість місць обмежена.

Контакт і зголошення – домівка ОУП в Кошаліні: тел. 94 342 64 70 або 503 005 378,
електронна адреса: zup_koszalin@wp.pl biuro@admedia-consulting.pl

Запрошуємо!

Продовження з 17 сторінки

Вдруге відчує гіркий смак середовища під час сопотського фестивалю в 1989 році, коли в амфітеатрі появилися в'їдливі за змістом транспаранти з його іменем, що в результаті призвело його до рішення про самоусунення. Стихійне волевиявлення української громади глибоко переживав, опинився на самоті. Появився серед неї на початку 2000-х як запрошений головою Об'єднання українців у Польщі Мироном Кертичаком гість чергового сопотського фестивалю, де кілька років раніше став об'єктом гострої критики, між іншим, за те, що не дозволив вийти на сцену спонтанно прибулим гостям з України.

Євген Кохан був останнім головою Українського суспільно-культурного товариства. Він залишиться в аналах історії українського населення у Польщі людиною, яка, попри все, внесла свою лепту в його розвиток. Це завдяки його мужності вдалося врятувати від закриття білобірську школу та добитися дозволу на будівництво нової, відстояти від закриття лігницький ліцей, організацію наших сопотських фестивалів. Це за його головування вдалося пробити вікно для концертних турне наших художніх колективів – хору «Журавлі», ансамблям «Лемковина» та «Ослав'яни» за океан, а згодом в Україну, врешті – пробити вікно в Україну.

У його ескатівському життєписі були й моменти людської слабкості, невдачі чи провали. Та попри все, сторінки української культурно-освітньої ниви у Польщі, особливо періоду 80-х років, носитимуть видимий слід його добрих вчинків, які залишаться в нашій пам'яті.

Мирослав ВЕРБОВИЙ

eprasa.pl fed6f76461

З нагоди 40-ліття подружнього життя

Мирослави та о. митрата Івана Лайкошів

Божого благословення,
миру й гармонії життя,
гарних подарунків долі, здоров'я
та наснаги до подальшої спільної мандрівки
бажають

сестри та брати з родинами

З нагоди ювілею 40-річчя священства
бажаємо

отцю митрату Іванові Лайкішу

щедрих Божих ласк, міцного здоров'я
та духовної радості.
Нехай Господь і надалі провадить Вас
у всіх починаннях та намірах,
а Пресвята Богородиця
скріплює Ваші зусилля
у подальшій священичій послузі.

Парафіяни з Ґурова-Ілавецького

ЛЮБАЧІВЩИНА ЗАПРОШУЄ! Пам'ятаймо про стежки, якими ходили наші предки

2.08.2025 (субота):
10.00 – панахида на цвинтарі в Старому Люблинці,
11.00 – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а опісля панахида на цвинтарі.
3.08.2025 (неділя): **11.00** – Служба Божа в церкві в Жукові, потім панахиди на цвинтарях в Жукові, Горайці та Новому Селі.
Хто не зможе поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів чи ремонт церкви особам, які поїдуть, або перекаже на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu, ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006 З дописком: **darowizna na cele statutowe – Lubliniec**.
Церкви та могили на Любачівщині чекають на нас!
Більше інформації в Олени Комар, тел. 502 168 247

З глибоким сумом повідомляємо, що наш друг і довголітний лідер української громади Бранева

Ярослав Келлер

помер у віці 69 років.

Його батьки походили з села Корні, повіту Рава-Руська. Покійний Ярослав, закінчивши економічний факультет Ґданського університету та повернувшись до Бранева, збирав та об'єднував велику українську громаду міста та його околиць, будучи довгий час головою гуртка ОУП у Браневі. Згодом захистив докторську дисертацію з економіки в Українському вільному університеті в Мюнхені. Покійний пан Ярослав два скликання був головою Ревізійної комісії Об'єднання українців в Польщі. Незважаючи на свою посаду директора, він знаходив час для підготовки браневських Барв прикордоння та для іншої громадської роботи.

Ельблонзький відділ ОУП та гурток у Браневі висловлюють щирі співчуття
дружині Дарії, дочці Арені і синам Ігорю та Мирону з родинами

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl fed6f76461

XV
ЗАГАЛЬНОПОЛЬСЬКІ ДНІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ
в Театрі ім. С. Ярача в Ольштині

XV OGÓLNOPOLSKIE
DNI TEATRU UKRAIŃSKIEGO
w Teatrze im. S. Jaracza w Olsztynie

КОЛОМИЙСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ім. І. ОЗАРКЕВИЧА та
ПОЛТАВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ім. М. ГОГОЛЯ

KOŁOMYJSKI OBWODOWY TEATR DRAMATYCZNY im. I. OZARKEWYCZA I
POŁTAWSKI AKADEMICKI TEATR MUZYCZNO-DRAMATYCZNY im. M. GOGOLA

Представлять
Przedstawią:

«ДВІ ВИСТАВИ – ОДНА УКРАЇНА»
або «НАТАЛКА І АННИЧКА».
Спільний проєкт Полтавського
і Коломийського театрів.
„DWA SPEKTAKLE - JEDNA UKRAINA
albo „NATALIA i ANNYCZKA"
Wspólny projekt Teatrów Kołomyjskiego
i Połtawskiego.
Велика сцена/Duża scena

13:00 GODZ.
29 CZERWCA
17:00 GODZ.

KBITKA
- музична мультимедійна вистава
Олега Миколайчука – Низовця
KVITKA
– multimedialny spektakl muzyczny
Oleha Mykołajczuka-Nyzowcia
Велика сцена/Duża scena

REZERWACJA MIEJSC
tel: +48 507 017 837 / +48 502 328 396

Patronat medialny:

Organizacja i współorganizacja:
Związek Ukraińców w Polsce – Oddział w Olsztynie
Koło Miejskie w Olsztynie *
Teatr im. S. Jaracza w Olsztynie w Olsztynie

Zrealizowano dzięki dotacji i wsparciu:
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
Połtawskiej Obwodowej Administracji Państwowej
Iwano-Frankiwskiej Rady Obwodowej
i Iwano-Frankiwskiej Obwodowej
Administracji Państwowej

eprasa.pl fed6f76461